

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind 1936. a.:

Aastas postiga . . . Kr. 1.50
Poolaastas 0.75

Ilmub 1 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsuseteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Kopli tän. 7. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad
1 senti m/m., veeru laluses.
Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 4

18. mail 1936. a.

XIII aastakäik

Riigiteenijate esindusest rahvuskogus ja rahvaesinduses.

I.

Lähemal ajal seisab meil teatavasti ees põhiseaduse reform, mille möödunud veebruaris toimunud rahvahääletuse kohaselt teostama peab sellekohane kahekojaline rahvuskogu. See rahvuskogu on oma ülesannete teostamisel piiratud vaid rahvahääletusel antud juhtnöörest, et Eesti peab jääma rahvalitsuslikul alusel valitsetavaks vabariigiks, kus kõrgem võim on rahva käes ja et Eesti riiki juhib valitav riigipea tema poolt ametisse kutsutava valitsuse ning kahekojalise rahvaesinduse tasakaalustatud koostööl. Kõigis muudes küsimustes on rahvuskogu vaba ja võib talitada oma tõekspidamiste ja parema arusaamise kohaselt. See vabadus paneb aga rahvuskogule ühtlasi ka suure vastutuse — vastutuse tema töö õnnestumise või ebaõnnestumise eest. Põhiseadus ei määra ära üksi riigivormi ja valitsemisviisi, vaid tema peab olema aluseks ja andma juhtnööre riikliku elu, rahva ühiselu korraldamiseks. Põhiseadus peab ära määrama need alused ja suunad, millele järgi rahva ühiselu korraldades oleksid ühtlaselt kaitstud kõigi rahvaliidmete huvid, tema peab kõrvaldama võimaluse, et riiklikus elus võiksid ülekaalu ja otsustava tähtsuse omandada ühe rahvaklassi või -kihi erihuvid. Kuigi tegelikult sellise ideaalseisukorraneni vist veel kuski pole jõutud ja vaevalt seda suudab saavutada ka meie tulevane rahvuskogu, määrab tema töö õnnestumise või ebaõnnestumise ikkagi ära see, kui võrt ligidale või kaugel ta sellest jõuab. Teisest küljest on meie esimese põhiseaduse parandamiskatsed vist küllalt selgesti näidanud, kui raskeks ja, võiks ütelda, isegi hädahohtlikuks niisugused põhiseaduse reformid kujuneda võivad, sellepärast iga tõsine patrioot võib ainult soovida, et seekordne töö eelmistest paremini õnnestuks.

Üheks suurimaks kindlustuseks rahvuskogu töö õnnestumisel on tema koosseisu

asja- ja kohusetundlikkus. Teatavasti tuleb rahvuskogu kahekojaline, kusjuures esimese koja liikmed valitakse rahva poolt.

Rahvuskogu teine koda aga koosneb riigivanema poolt määratud isikuist, kusjuures osa kandidaatidest esitatakse üksikute kutsete, seltskondlike, teaduslike, riigikaitse jne. organisatsioonide poolt. Riigi- ja omavalitsuseteenijate organisatsioonide nende organisatsioonide hulgas, kes rahvuskogu teise koja liikmete kandidaate on õigustatud esitama, seni nimetatud pole. Teisest küljest on vaevalt loota, et riigi- ja omavalitsuseteenijail võimalikuks osutuks oma kandidaate läbi viia ka rahvuskogu esimesse kotta, kuna nad üle terve maa laiali asuvad, valimised aga isikualimise printsiibil üksikuis territoriaalsetes ringkonnas sünnivad. Ometi moodustab riigi- ja omavalitsuseteenijaskond küllaltki suure osa nii üldisest rahvastikut kui ka eriti palgataenijaskonnast, kellel sugugi ei puudu oma erilised huvid, mis põhiseaduse kaudu teiste huvidega ühtlaselt kaitsmist vajavad. Selle kõrval pealegi on riigi- ja omavalitsuste teenistuse iseloom niisugune, et see ka riiklikust seisukohast vaadates eriti otstarbekohaselt korraldatud peab olema, kuna puudused selles kahjulikult mõjuvad mitte üksi otsekohe riigi- ja omavalitsuste teenijaskonnale, vaid enamasti ka kogu ühiskonnale end peagi valusasti tunda annavad. Selle tõttu on ka riigi- ja omavalitsuste teenistuse küsimused välisriigis mitmel pool põhiseaduslikku käsitamist leidnud. Meiegi uus põhiseadus ei peaks neist enam vaikides mööda minema. Sellepärast ongi riigiteenijate organisatsioonide poolt esitatud soovivaldusi, et ka riigiteenijatele oleks võimaldatud olla esindatud rahvuskogu teises kottas. Tahaksime loota, et see soov asjatult ei jääks.

II.

Ühenduses põhiseaduse reformi küsimusega tuleb lahendada ka riigiteenijate

osavõtu küsimus rahvaesindusest või n. n. riigiteenijate parlamentaarse inkompatibiliteedi küsimusest*). Maksvas põhiseaduses on see küsimus lahendatud järgmiselt: „Riigikogu liikmed, välja arvatud Vabariigi Valitsuse liikmete abid, ei või olla Vabariigi Valitsuse ega tema asutuste poolt nimetatud ametites“ (PS § 38). Võib siiski kahelda, kas see lahendus kõige otstarbekohasem on.

Riigiteenistuse ja samaaegse parlamentaarse tegevuse sobimatuse küsimus leidis esimesena käsitamist Inglismaal. Juba 1701. a. pandi seal maksma seadus, mille alusel parlamendist välja langesid isikud, kes vastu võtsid mingisuguse palgalise ameti krooni (kuninga) teenistuses. Hiljem on seda seadust küll osaliselt pehmendatud erandite näol, kuid üldjoontes maksab ta veel praegugi, eriti alamate ametnike suhtes. Samasugune on seisukord ka Prantsusmaal, kus põhimõtteliselt maksab sobimatuse printsiip, kuid tegelikult leidub terve rida erandite kõrgete ametnike suhtes. Saksamaal maksis kuni 1918. a. piiratud inkompatibiliteedi põhimõte, mille järgi parlamendi liige riigiteenistusse astudes kaotab oma koha parlamendis, kuid selle tagasi saab, kui ta parlamenti uueti tagasi valitakse. 1919. a. põhiseadus Saksamaal aga enam takistusi riigiteenistusele ja samaaegsele parlamentaarsele tegevusele ei tee, Riigiteenijad, olles valitud parlamendi liikmeks, saavad viimase tegevuse kestuseks puhkuse (Urlaub).

Nii näeme, et sealgi, kus maksab küll üldine riigiteenistuse ja samaaegse parlamentaarse tegevuse sobimatuse põhimõte, see ometi pole järjekindlalt läbi viidud, vaid ajajooksul on tehtud terve rida erandite, enamasti kõrgemate ametnike ka-

*) Riigiteenijate parlamentaarse inkompatibiliteedi all mõistetakse avaliku teenistuse ja samaaegse poliitilise (parlamentaarne) tegevuse sobimatust.

suks, nagu meilgi, kus ministriabidel on lubatud olla samaaegselt ka riigikogu liikmeteks. Sellise olukorra juures tohiks küll vist õigustatud olla küsimus, — miks peaks see sobimatuse põhimõtte maksev olema veel ülejäänud osa ametnike kohta. Üheks sellise sobimatuse põhimõtte algallikaks tuleb vististi lugeda riigivõimude lahutamise teooriat, kusjuures lahutamine pidi sündima mitte üksi funktsioonide, vaid ka isikute suhtes. Riigivõimude lahutamise teooria kategoorilisel kujul ei leia aga nüüd ammugi enam tunnustamist; ei leia ta seda ka meie maksvas ega ka mitte esimeses põhiseaduses. Ei leia seda rahvahääletusel uue põhiseaduse kohta juba maksuma pandud põhimõtete kohaselt ka mitte tulevases uues põhiseaduses. Nii ei tohiks seegi asjaolu enam takistuseks olla senistes sobimatuse (osaliselt) põhimõttest loobumiseks.

Veel vähem tohiks selleks takistuseks olla arvamine, nagu oleks sellise sobimatuse keelu maksmapanekuga täidesaatvalt

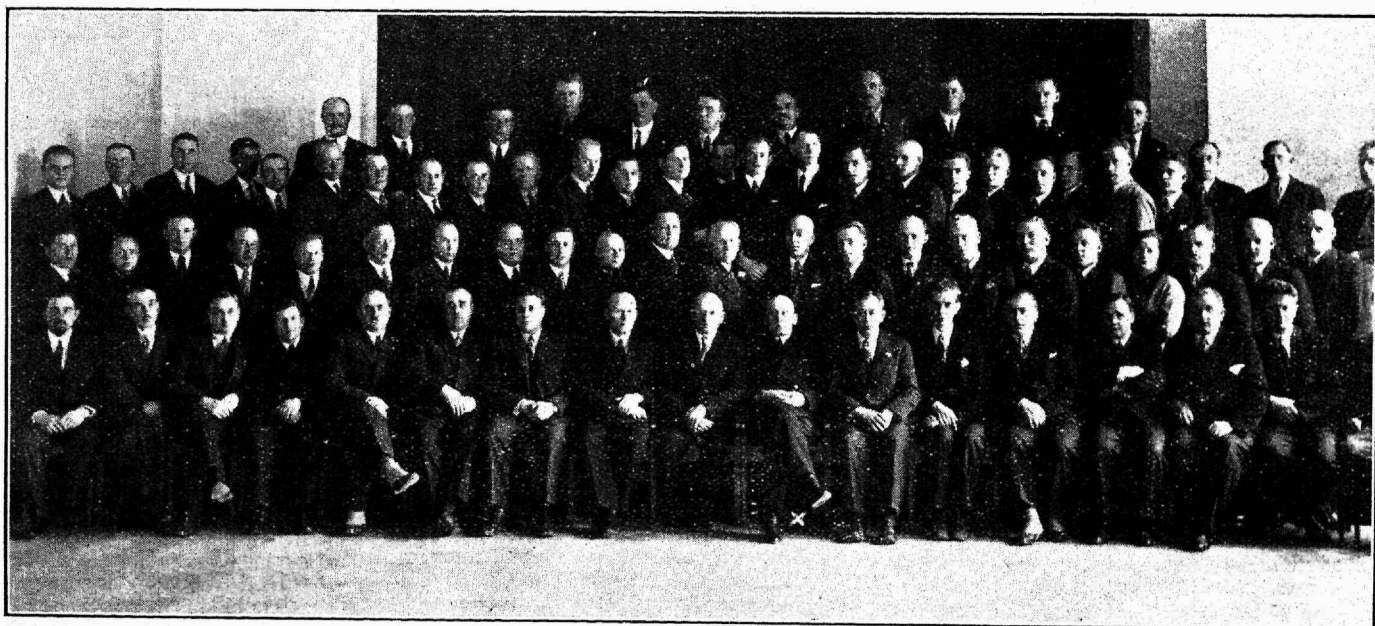
võimult võetud võimalus rahvaesindajate mõjutamiseks endale soovitavas suunas. Rahvaesindajate mõjutamine tema üksikutele liikmetele kohtade andmisega riigiteenistuses võis oluline olla kunagi minevikus, praegu leidub täidesaatval võimul selleks teisigi võimalusi küllalt, nii et inkompatibiliteedi maksmapanek selle nähte kõrvaldamisel küll suurt abi ei paku. Ja just seal, kus see inkompatibiliteet kõige kategoorilisemal kujul maksuma pandud, nimelt Põhja-Ameerika Ühendriiges, teostus riigiteenistuskohade jaotamine poliitilisteks otstarveteks kõige laialdasemal määral. Kohti jaotati seal küll mitte rahvasaadikuile endile, vaid nende kohapealsele agitaatoreile, neile, kes soodustasid rahvasaadikute valimist parlamenti (kurikuulus spoils system). Võideldi ja saadi sellest pahest enam-vähem jagu aga hoopis riigiteenistuse astumise küsimuste tarvilisel kujul normeerimisega. Vastupidi sellele pole me kuulnud, et seal, kus sellest sobimatuse põhimõttest loobutud

on, nagu näit. Saksamaal, riigiteenijad-parlamendiliikmed (või ka vastupidi) oleks olnud mingisuguse analoogilise või ka muu ühiskondliku pahe erilisteks põhjustajateks.

Saksamaal oli kuni viimase riigipöördeni kõigis mõõduandvais erakonnis väga silmapaistvaid liikmeid riigiteenijaskonnast (ja seda muidugi veel suuremal määral praeguses valitsevas erakonnas), kelle teadmisi ja ühiskonnateenistuses omandatud kogemusi tõsiselt hinnati.

Kõige selle tõttu tuleks — meie arvates — uue põhiseaduse kaalumisel revideerimisele võtta ka praeguse põhiseaduse norm, mis sunnib riigiteenija, kes tahab oma teadmisi ja kogemusi riigielu korraldamisel rahvaesinduse kaudu ära kasutada, lahkuma oma kutselisest tööst ilma kindluseta, et ta parlamentliku mandaadi kaotamisel selle juure tagasi pöörduda võiks.

Raudteelaste XIII üleriikliku kongressi resolutsioonid.

Kongressi saadikud ja külalised. Ristikesega märgitud Keskühingu esimees J. Rukki.

E. Raudteelaste Keskühingu XIII üleriiklik kongress peeti 25. aprillil s. a. Tallinnas, Raudteelaste Kodu ruumes. Kongressist võtsid osa E. R. Keskühingusse koondunud 5. kutseorganisatsiooni 69 saadikuga, kes esindasid kokku 1428 üksikliiget.

Kongressi, avas Keskühingu juhatuse esimees J. Rukki kell 10.20. Tervitustõid: Riigi- ja omavalitsusteenijate Keskliidud ja posti tehnilise ala teenijate ühingult — A. Merilaid, Metsateenijate ühingult — J. Pipar, Postiteenijate kutseühingult — J. Kallman, E. Töölisühingute Keskliidult — L. Metslang, Teemeistrite kutseühingult — S. Renter, Jaamaametnike kutseühingult — L. Pärj, Vedurijuhtide kutseühingult — R. Nuter ja E. Raudteetöölise ühisuselt — J. Kinks. Telegraafi teel tervitas Eesti Õpetajate Liit.

Kongressi juhatajaks valiti A. Silber ja R. Poobul; sekretariaati E. Peterson, E. Metslang, E. Paju ja H. Titma. Mandaatkomisjoni valiti J. Schaurup, E. Tammai, A. Arro, K. Kook ja E. Sopp.

Hr. hr. Riigivanemat ja Kaitseväge ülemjuhatajat tervitas kongress järgmistele telegrammide saatmisega:

„Kõrgesti austatud härra Riigivanemale.

Teie püüete õilsa lõppsihi — meie riikliku demokraatliku korra ülestõusutamise teostamisel on Teie töö kroonitud määratusuure eduga. Palume Teid, härra Riigivanem, võtta vastu sel puhul raudteelaste 13. üleriikliku kongressi tervitused ja soovid, et Teil jätkuks tervist ja jõudu vüa see suure ajaloolise tähtsusega töö õnnelikult lõpule.“

„Kõrgesti austatud Kaitseväge ülemjuhatajale kindral Laidonerile.

Raudteelaste 13. üleriiklik kongress tervitab Teid ja soovib Teile kõige paremat õnne ja edu meie riigi julgeoleku kindlustamise vastutusrikkas töös.

Kongressi juhatus.“

Päevakorra läbiarutamise järjekorras võeti vastu järgmised resolutsioonid:

Keskühingu 1936. a. maksude ja nende tasumise korra kindlaksmääramine.

Liikmemaks 1936. a. määratakse Kr. 1 liitunud organisatsioonide üksikliikmeilt ja sisseastumise maksuks Kr. 7.50 igalt liituvalt organisatsioonilt. Liikmemaksust tasuda 50% — 1. augustiks ja 50% — 31. detsembriks.

Palk, lasteabiraha ja korteriraha.

Arvesse võttes meie majandusliku seisukorra tunduvalt paranemist, elukalliduse tõusu ja seda, et raudteeametnike ja teenijate rõhuva enamuse palgad on väikesed, teeb kongress Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata Vabariigi Valitsuse poole, et:

1) kaotataks kriisiaegsed palgade kärpimised ja tõstetaks palgad endisele kõrgusele;

2) lasteabiraha määrad ühtlustataks üle riigi, vahet tegemata maa ja linna vahel;

3) antaks kõigile raudteeametnikele ja -teenijaile prii korter ehk selle puudumisel maksetaks korteriraha. Eeskätt tuleks vabateenijaile, kellelele priikorter ette nähtud, korteri mitteandmisel maksta korteriraha. Vabanevad raudteekorterid tuleks anda esmajoones korteriõiguslikele teenijaile.

Kongress avaldab kahetsust, et Ehitusameti teenijate kutseühingu poolt korraldult ja innukalt astutud sammud Ehitusameti päevatöölise lasteabiraha maksamise asjus pole annud rahuldavaid tagajärgi ning teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks selle elulise tähtsusega ja riigivõimu poolt põhimõttelt tunnustamist leidnud küsimuse lahendamiseks energiliselt samme astuda.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata vastavate võimude poole, et:

1) tõstetaks kõikide Ehitusameti nais- ja meespäevatöölise palku 25% võrra;

2) võimaldataks Ehitusameti päevatöölisele palgalist puhkust Tööstustöölise palgalise puhkeaja seaduse normide kohaselt, selleks eeltähtendatud seaduse ulatust laiendades.

Kongress tunnustab tarvilikuks, et käskjalgadele saaks antud täielik riidevarustus ja materjali laos aidameestele tööriided.

Kongress ära kuulates kauba vastuvõtjate-väljaandjate esindaja ettekande, otsustas teha Keskühingule ülesandeks pöörata Raudteevalitsuse poole, et kauba vastuvõtjate-väljaandjate palgad võetaks reguleerimisele ning viiaks vähemalt vanemate konduktorite palkadega ühisele tasemele. Ühtlasi tuleksid ümber ehitada kaalumajad tervishoiu nõuete kohaselt.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks, et laekuritele, kellel rahvaga tihe kokkupuutumine, saaksid antud vormiriided ühistel alustel teiste teenijatega.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata Raudteevalitsuse poole, et teenijaile antaks mustad riidega katmata kasukad krae ja nõõpidega, seniste riidega kaetud kasukate asemele. Kasukad tuleks valmistada viies suuruses. Säärtsaabaste kandeaeg viia 2 aastalt ühele aastale.

Kuna mitmelt poolt liinitöolistelt nõutakse tööriistade kohaletoomist ja ära viimist väljaspool tööaega, mis ei ole kooskõlas tööstuslike käitiste tööaja seaduse §§ 3. ja 4., teeb kongress Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata vastavate võimude poole selle nähte kõrvaldamiseks.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata vastavate võimude poole, et jäetaks ära lõunavaheaeg liinitöödel, sest et Tööstuslike käitiste tööaja seaduse § 6. kohaselt tööandja on kohustatud andma einetamiseks vastavad ruumid. Neid aga ei ole antud.

Palga maksmine ei sünni igalpool ühtlaselt vaid ühe ja sama rajooni vahel ligi nädala pikkune vahe. Nii Tartu ja Tartust kaugem rajoon kannatab selle all pea iga kuu. Soovitav oleks palgapäevade ühtlustamine.

Pension ja arstiabi.

Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata Vabariigi Valitsuse poole, et:

1) kaotataks kriisi ajal maksmapandud pensionide vähendamised;

2) pensionide määramisel võetaks arvesse teenistusvanuse tasu;

3) vähendataks teenijate kanda langevat osa arstiabi andmise kuludest ja ravimist haiglasi antaks tasuta;

4) võimaldataks arstiabi ühistel alustel teenijatega ka pensionäridele ja nende perekondadele.

Organisatsioonilisi küsimusi.

1) Kongress asub seisukohale, et raudteeametnike, -teenijate ja -töölise esindamine ja nende huvide kaitsmine võib toimuda kõige täielikumal ainult vabade kutseorganisatsioonide kaudu. Neile tuleks kindlustada esinemise ja kaasarääkimise õigus ja võimalus vastavalt valitsuse ja rahvaesinduslike asutuste küsimuste puhul, mis puudutavad raudteeametnikke, -teenijaid ja -töölisi. Seepärast teeb kongress Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata Vabariigi Valitsuse poole, et raudteelaste kutseorganisatsioonidele kindlustataks eelpooltähtendatud kaasarääkimise õigus ja võimalus.

2) Kongress teeb Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata palvega hra riigiteenijate vastutus oma tegevuse seaduslikkuse eest

givanema poole, et organiseeritud raudteelastele võimaldataks võtta osa Rahvuskogu II koja tööst oma esinduse kaudu.

Järgmisele kongressile saadikute valimise aluste kindlaksmääramine.

Järgmisele kongressile valida igast liitunud kutseorganisatsioonist või selle osakonnast üks saadik iga 25 liikme kohta.

Valimised põhikirja järele. Kongress otsustas: a) valida Keskühingu revisjonikomisjoni liikmeiks: Aleksander Liiv, Karl Trubok ja Anton Uusna, kandidaatideks Joh. Silla ja Eduard Ulm.

b) teistesse organisatsioonidesse volitada esindajate delegerimist ette võtma Keskühingu juhatust.

Kongress lõppes riigihümniga kell 18.30. Öhtul oli korraldatud kongressisaadikute koosviibimine, millest võtsid osa ka teiste riigiteenijate organisatsioonide esindajad.

Muudatusi ja täiendusi riigiteenistus-õiguses.

Riigiteenijate vastutus oma tegevuse seaduslikkuse eest

Viimasel ajal on maksma pandud terve rida seadusi, mis maksvat riigiteenistus-õigust mitmelgi alal oluliselt muudavad, täiendavad või seniste normide rakendamist lähemalt korraldavad ja selgitavad.

Kõige pealt on maksma pandud riigivanema dekreedina 3. apr. s. a. Riigiteenistuse seaduse muutmise ja täiendamise seadus (RT 31 — 1936; art. 208; maksev 9. apr. 1936). Selle muudatuse kohaselt kõik riigiteenijad (välja arvatud Riigikogu ja Riigikontrolli teenistuses seisvad isikud), esimeses kuues palgaastmes (s. o. palgaga 250.— kuni 340.— kr. I rajoonis) nimetab ametisse riigivanem vastava ministri ettepanekul; kõik teised riigiteenijad nimetab ametisse vastav minister valitsuse või osakonna direktori või osakonna juhataja ettepanekul, kui võrdt see ülesanne pole pandud valitsuse või osakonna direktorile või mõnele alluvale ametnikule (võrd. alamal). Edasi selle seadusega on täiendatud RTS § 34 selles mõttes, et teise ameti kohuseid täitvale riigiteenijale ei saa palgalisa määrata, kui riigivanema otsusega 1) on pandud ministri abile valitsuse, osakonna, asutise või ametkonna juhtimine; 2) valitsuse või osakonna direktorile antud õigus otsustada küsimusi ja kirjutada alla ministri eest; 3) mõnele valitsuse või osakonna direktorile või muule ametnikule pandud kantselai direktori ülesanded.

Täiendatakse selle seadusega RTS-t § 62 järgmises redaktsioonis: „Puhkusele mineku ja muul ajutiselt ülesannete täitmisest vabastamise korral tähtajaga mitte üle kahe kuu, nimetab riigiteenijale asetäitja see ülemus, kellele riigiteenija otseselt allub. Tähtajaga üle kahe kuu puhkusele mineku või ajutiselt ülesannete täitmisest vabastamise korral nimetatakse riigiteenijale asetäitja selle ülemuse poolt, kelle võimkonda kuulub samale ametkohale ametisse nimetamine.“

Riigivanema dekreedina 13. märtsist s. a. on maksma pandud ka uus Välis teenistuse seadus (RT 24 — 1936; art. 160; maksev 1. apr. 1936). See seadus on maksev kõigi välisministeeriumi keskasutuse ja välisesinduste koosseisu kuuluvate riigiteenijate kohta. Niivõrd kui kõnesolevas seaduses pole määratud teisiti on nende riigiteenijate kohta aga maksvad ka kõik teised riigiteenistust

korraldavad eeskirjad. Erieeskirjad on maksma pandud peamiselt teenistuse kohta diplomaatilisel ja konsulaaralal, kuna teenistuse kohta tehnilisel alal (kantselija arveala) maksavad enamikus üldised eeskirjad; ainult mõned majandusliku iseloomuga erieeskirjad maksavad ka selle ala teenijaskonna kohta.

Erieeskirjadest teenistuse kohta diplomaatilisel ja konsulaaralal (s. o. välis teenistuses kitsamas mõttes) olgu märgitud, et teenistuse sel alal võidakse võtta ainult Eesti kodanikke, kes on vähemalt 20 ja mitte üle 30 aasta vanad, valdavad sõna ja kirjas peale riigikeele veel vähemalt kaht võõrkeelt, milledest üks peab olema kas prantsuse või inglise keel, omavad ülikooli või vastava kõrgema õppeasutuse hariduse ja on töötanud vähemalt ühe aasta välisministeeriumis kandidaadina ning on sooritanud selle aja jooksul rahuldavalt eksamid võõrkeelte oskuses ja rahvusvahelises ning kaubandus-õiguses. Nõudes sellega välis teenistusse astujailt võrdlemisi kõrget haridusliku kvalifikatsiooni, püüab seadus võimaldada neile selle eest ka edasisaamist edaspidises teenistuses sellega, et lubab vabu kohti välis teenistuses täita ainult: a) ülemalkirjeldatud nõudele vastavate uute isikute nimetamisega vabale atašee (esimene aste välis teenistuses) kohale välisministeeriumi keskasutises ja b) nimetamisega välis teenistuses olevate ametnikkude ülgast, kusjuures ära on määratud ka aeg (aastates), mille järgi ülendamine kõrgemasse astmesse toimuda võib. Üksnes erandina ja kaaluvail põhjustel võidakse vabadele kohtadele välis teenistusse määrata väljaspool seda korda isikuid, kes vastavad ülalkirjeldatud nõudele ja omavad erilisi teadmisi või kogemusi välis teenistuse ülesannete täitmiseks.

Eriliste majanduslike soodustustena välis teenistuse (s. o. diplomaatilise ja konsulaaralal) ametnikele uue seaduse järgi maksetakse varustusraha riidevarustuse soetamiseks välis teenistusse astumisel ja edasi iga kolme teenistusaasta kohta abielulistele kahe ning vallalistele poolteise kuupalga suuruses vastavate siseriiklikkude palganormide järgi. Samuti makstakse abielulistele välis teenistuse ametnikule, kelle teenistuskohal välismaal, toetusraha 10% välismaisest palga-

normist. Suurendatud on kõigi riigiteenijate, kelle teenistuskohad välismaal on, ühekordseid toetusrahaseid riigiteenijana naise või naisriigiteenijana sünituse korral $\frac{3}{4}$ kuupalgast (välismaisest); toetus riigiteenijana või tema perekonnaliikme surma korral on endiselt jäetud $\frac{1}{2}$ kuupalga suuruseks.

Lõppeks on riigivanema dekreedina 13. märtsist s. a. antud Valitsemise korraldamise seaduse muutmise ja täiendamise seadus (RT 22 — 1936; art. 150; maksev 1. apr. 1936), mis teataval määral samuti riivab riigiteenistusõiguslikke küsimusi. Selle seadusega luuakse esijoones iseseisev sotsiaalministeerium ning teostatakse veel mõned vähemad organisatsioonilised muudatused teistes ministeeriumides. Peale selle aga selle seadusega piiritletakse lähemalt ministrite, nende abide, ministeeriumide osakondade ja valitsuste direktorite ja teiste kõrgemate ametnike võimkond, asjade otsustamise kord ja ametnike vastutus.

Minister ministeeriumi juhina juhib ja korraldab kogu tegevust, mis kuulub ministeeriumi tegevusalasse ning hoolitseb selle eest, et ministeeriumi tegevusalasse puutuvad sundnormid ja muud korraldused leiaksid otstarbekohast ja täpsat täitmist; peale muude ülesannete nimetab tema ametisse ja vabastab sellest ministeeriumi koosseisu kuuluvaid riigiteenijaid, kes ei kuulu ametisse nimetamisele riigivanema või mõne ministrile alluva ametniku poolt (s. o. riigiteenijaid alates VII kuni XIX palgaastmeni, kui erieskirjadega pole korraldatud teisiti).

Ministri abi on ministri lähem kaastöeline ministeeriumi juhtimisel; minister määrab sellekohase korraldusega tema tegevuse üldise ulatuse. Peale selle võib minister anda üksikud küsimused ministri abi otsustamiseks või ettevalmistamiseks. Oma võimupiires tehavad otsustusi kirjutab ministri abi alla „ministri eest“ ning need on võrdsed ministri otsustega. Riigivanem võib ministri ettepanekul panna ministri abile mõne valitsuse, osakonna või ministeeriumi keskasutise juures asuva asutise või ametikoha otse juhtimise. Lõppeks hoolitseb ministri abi ministeeriumi tegevuse ja asjaajamise korralduse eest; tal on õigus sel alal anda juhtnõure ministeeriumi allasutuste juhtidele ja pärida neilt seletusi.

Ministeeriumi valitsusi või nende osakondi juhivad nende direktorid, kellele alluvad kõik valitsuste või osakondade koosseisus ettenähtud ametnikud. Direktorid otsustavad kõik asjad, mis seadud korras antud valitsuse või osakonna või selle direktori otsustada, niivõrd kui need asjad pole antud otsustamiseks alljaotiste juhatajatele või muile ametnikele. Direktor nimetab ametisse ja vabastab valitsuse või osakonna koosseisu kuuluvaid riigiteenijaid alates 20. palgaastmest (s. o. palgaga 110.— resp. 105.— kr. ja alla seda), niivõrt kui see pole korraldatud teisiti ning sellekohaste krediitide piires ajutisi töötajaid.

Abidirektor on direktori lähem kaastöeline ja tema alaline asetäitja. Ta juhib direktori õigustega alal, mis vastavas korras antud tema juhtimisele.

Valitsuste või osakondade alljaotiste juhatajad tegutsevad direktori järelevalvel ning teevad ettekandeid omal alal direktorile asjus, mis seadud korras pole antud nende endi otsustada. Alljaotise koosseisu kuuluv

ametkond allub selle juhatajale.

Ministeeriumi kantsleid juhib kantsleid direktor, kelle suhtes makstavad samad eeskirjad, kui valitsuste või osakondade direktorite kohta.

Asjade otsustamise küsimuses määrab kõnesolev seadus, et kõigile ministri poolt allkirjutatavale ettekandele ja muule kirjavahetusele ning aktidele kirjutavad alla, sõltuvalt sellest, millise ministeeriumi valitsuse või osakonna võimkonda asi kuulub, ka vastava osakonna või valitsuse direktor või muu selleks volitatud ametnik. Direktori poolt allkirjutatavale ettekandele ja kirjavahetusele ning aktidele kirjutavad alla ka alljaotise juhatajad või sellekohased ametnikud. Alljaotise juhataja poolt allkirjutatavale kirjavahetusele annavad kaasallkirja vastavad ametnikud.

Kõik asjad ministeeriumides ja tema alljaotistes otsustatakse ja täidetakse või kantakse vastavale ülemusele ettevalmistatult otsustamiseks ette võimalikult kiiresti. Kui pole ette nähtud muud tähtaega ega korda või kui asja otsustamine või täitmine asja iseloomult ei vaja pikemaajalist ettevalmistamist, peab asja otsustamine või täitmine toimuma hiljemalt ühe kuu jooksul asjaajamise päevast arvates.

Kiired asjad valmistatakse otsustamiseks ette ja otsustatakse või täi-

detakse esimeses järjekorras, ja nõnda, et otsus valmib hiljemalt seitsme päeva jooksul, kui asi oma iseloomult ei nõua veelgi kiiremat otsustamist.

Iga ametnik vastutab kõigi tema poolt tehtud otsuste ja korralduste eest; kaasallkirja andnud ametnikud ja muud asja ülemusele otsustamiseks ettekandjad kannavad vastutust ettekande täielikkuse ja tõelikkuse eest.

Kuna iga riigiteenija on vastutav oma tegevuse seaduslikkuse eest (vt. RTS § 26), siis alluv, kellele kuulub ülemala otsuse või korralduse täitmine, kui ta leiab otsuse või korralduse olevat seadusevastase, kannab sellest ülemale ette kirjaliselt. Jääb ülemal oma otsuse või korralduse juure, teeb ta kirjaliku korralduse otsuse või korralduse täitmisele pööramiseks ning see täidetakse siis ülemala vastutusel. On aga otsuses või korralduses ette kirjutatud midagi lausa kuritegelikkku, on alluv kohustatud sellest viivitamata otsuse või korralduse tegijale ülemusele ning ka temast kõrgemale ülemusele kirjalikult ette kandma motiveeritud ettekandega ning teatama, et ta otsust või korraldust täita ei saa. Eelmised eeskirjad tulevad vastavalt kohaldamisele ka kaasallkirja andmisel, kusjuures kaasallkirja andmisest võib keelduda ainult siis, kui otsus või korraldus kirjutab ette midagi lausa kuritegelikkku.

Raudteede tähtsus riigi- ja rahvamajanduses.

Raudteelaste 13. kongressil K. Saare poolt ettekantud referaadi kokkuvõte ja kongressi seisukohad.

Keskühingu soovil esines Tariifi ja Kontrolli toimkonna juhataja hra K. Saar kongressil eelpool tähendatud referaadiga, mille kokkuvõtte siin järgnevalt ära toome.

Viimase sajandi jooksul meie majandusliku ja kultuurilise elu areng on teinud määratu suuri edusamme. Raudtee on siin etendanud otsustava tähtsusega teguri osa. Ainult tänu raudteele osutus võimalikuks toorainete ja valmissaaduste kiire ja massiline vedu niikasti ligidalt kui kaugelt. Selle tagajärjel võisidki tekkida suured tööstus- ja kaubanduskeskused. Aja jooksul raudtee kujunes tehniliselt kõige täiuslikumaks kaupade ja inimeste veo vahendiks, ilma milleta ei oleks võinud tekkida moodne tööstus, suurejooneline kaubandus ja suured kultuur-elu keskused.

Väga algelisel kujul kasutati rööbasteid juba vanal ajal. Greeklaste juures leetakse rööbasteid kivist rööbastega. Arvatakse, et ka egiptlased sarnaseid rööbasteid on kasutanud. 16. sajandil hakati Saksamaal ja Inglismaal kasutama rööbasteid kaevandustes. Rööpad tehti puust. Veojõuks kasutati koeri ja hobuseid. 17. sajandil hakati juba valmistama metallrööpaid, kuid alles 19. sajandil hakati konstrueerima auruveureid, mis tarvitamist leidsid peamiselt kaevandustes. 1825. aastal avati Inglismaal esimene raudtee avalikuks liiklemiseks. Stefenonile makseti 500 inglise naela selle eest, et ta konstrueeris veduri, mis võis vedada viiskorda raskemat koormat kui vedur ise kaalus. Sõidu kiirus küündis kuni 15 inglise miilini (24 kilomeetrit) tunnis.

Nii siis on raudtee seisnud inimkonna teenistuses ihe sajandi vältel. Nagu eelpool lihidalt tähendatud oli, on ta avaldanud määratu suurt mõju rahvaste ma-

janduslikule ja kultuurilisele arengule. Massilised vedud võimaldasid toorainete veohinnade suurt alandamist, mis omakorda võimaldas suurtes tehastes odavate kaupade produtsseerimist mehhaniseeritud abinõudega. Tööstussaadused muutusid kättesaadavamateks laematele rahvahulkadele, soodustades nende ainelise elujärje tõusu.

Tänu oma tehnilisele täiuslikkusele ja paremale ning võrratu suurele veovõimele võrreldes teiste liiklemisvahenditega, raudtee võitis peagi kätte monopolisti seisukorra. See võimaldas talle teatava iseseisvuse tariifi poliitika määramisel. Arvestades tööstuse huvidega ja oma kulude katmise vajadusega, määrati veohinnad kaupade väärtuse järele ja võeti tarvitusele kaugus-differentsiaal tariifid, s. o. mida kaugemale kaup veeti, seda odavamaks muutus veomaks tonnakilomeetrit. Esialgu leiti neis põhimõtetes mõnel pool hädaohtu kohalikule majandusele, kuid siiski löid need põhimõtted läbi ja leiavad praegugi käsitamist veotariifide määramisel.

Kuid raudtee tähtsus ei piirdu mitte ainult rahva majandusliku ja kultuurilise elu arengu soodustamisega, vaid tal on olnud ka määratu suur tähtsus riigikaitse alal. Krahv Vitte arvab, et üheks Jaapani sõja kaotuse põhjuseks oli transpordi puudulikkus Venemaal. Raudteevõrk oli liig nõrgalt arendatud selleks, et täita neid nõudeid, mida esitas talle see sõda. Viimane maksis 3 miljardit rubla, kuna raudtee võrgu väärtus oli 6,2 miljardit rubla. Ka meie oma vabadussõja kogemusist teame, missugune tähtis osa on raudteel sõja ajal etendada.

Ümber viisteistkümmend aastat tagasi tekkis jõuvankri näol võistleja raudteele, esmalt Põhja-Ameerikas ja veidi hiljem ka Lääne-Euroopas. Ka raudteed oma-

vahel võistlesid omal ajal. Sel puhul ütles üks inglise parlamendi liige: „Raudteed peavad olema monopoliks. Konkureerijad liinid peavad jõudma kokkuleppele või täiesti ühinema. Rööbiti ehitatud teedesse investeeritud kapital on alna tehavisatud raha.“ Küsimus lahendati seadusandlikul teel. Kuid jõuvankri võistluse küsimus on palju komplitseeritum. On tarvitatud paralleellimide avamise keeldu, jõuvankreile kindlaksmääratud tariifide kasutamise sunduslikkust, on alandatud veotariife raudteel. Kuid need abinõud ei ole kusagil annud täiesti rahuldavaid tulemusi. Meil on tarvitatud tariifide alandamist raudteel, uute peatuskohade avamist ja saadetiste juhtimist postkontoritesse. Kuid sellega ei ole veel võistlus täiesti kõrvaldatud. Küsimuse igakülgseks valgustamiseks puuduvad ka usaldusväärsed statistilised andmed. Igatahes on aga selge, et jõuvankrid ei suuda veel praegu asendada raudteid. Kogutud andmeil peaks täie koormatuse juures jõuvankri omakulu tonn-kilomeetritl olema 9 snt., raudteel aga oli see 1934/35. aastal 3,12 senti. Võistluse võimaluse saladus nähtavasti peitub veohinna määramises üranägemise järele, ärarippuvalt olukorrast.

*

Kuidas siiski kõrvaldada ebatervet, riigi ja rahvamajandusele äärmiselt kahjulikku võistlust raudtee ja jõuvankri vahel.

Kongressi arvates oleks see võimalik, kui leiaksid tunnustamist ja teostamist järgmised põhimõtted ja seisukohad.

1) Praeguse aja tähtsamaks liiklemise vahendiks ja rahvamajanduse ning riigikaitse turiks on raudtee. Ta on näidanud suurt arenemisvõimet ja see kestab järjest edasi vastavalt muutuvale olukorrale.

2) Viimase paarikümne aasta jooksul jõuvanker on muutunud tõsiseks võistlejaks raudteele. Selle liiklemisvahendi võistlusvõimed on kasvamas.

3) Et võistlus transpordi alal, nagu seda näitavad endised ajad, ei ole kunagi annud rahvamajandusele kasulikke tulemusi, eriti siis, kui võistlus ei seis tahteralusel, siis tuleks säärased võistlused kõrvaldada. Jõuvankrid tuleks rakendada tööle koos raudteega nõnda, et üks teist täiendaks. Liiklemise korraldamine peaks toimuma nii, et kaup saatja kodust saaja koju viidaks, milleks on vaja jõuvankri koostööd.

4) Jõuvanker peaks transpordi alal kandma samasuguseid kohustusi, kui see on raudteel, nii kui veokohustus, liiklemise julgeolu kindlustamine, avalikud tariifid, teenijate palganormid, tööttingimused, sotsiaalkindlustus jne. Samuti ka valmis olema riigikaitseks.

5) Liiklemise abinõude töö tuleb nõnda korraldada, et nad töötaksid võimalikult täie koormatusega. Rööbiti töötavad liiklemise vahendid, kui neil ei ole täit koormatust, on rahvamajanduslikult kahjulikud.

6) Küsimuse radikaalne lahendamine on võimalik ainult siis, kui liiklemisvahendid koondatakse ühtesse kätte või alluksid ühele organile, kes reguleeriks nende koostööd, arvesse võttes riigi- ja rahvamajanduse huvisid. Raudtee peab võimaldamata rakendada jõuvankrit oma teenistusse.

7) Ühiskonnale kõige kasulikum jõuvankri ja raudtee koostöö reguleerimine võib teostuda ainult siis, kui mõlemad liiklemisvahendid tarvidust mööda koondatakse riigi kätte.

8) Olukord, milles praegu toimub raudtee tegevus, nõuab et raudteelased ilmutaksid erilist jõupingutust oma teenistuskohuste täitmisel.

vustunnet ja kooskõlastama oma tegevust riigi ja mahva huvidega.

Et ainult demokraatlikus riigikorras on palgateenijail vaba organiseerimise võimalus oma ainelistele, vaimlistele ja sotsiaalseltele huvidel kaitsemiseks ja et ainult see riigikord kindlustab palgateenijatele inimlikud ja õiglased töö- ning palgatingimused, siis on Keskühing ühes tema ümber koondunud organisatsioonidega alati püüdnud kaitsta Eestis maksvat demokraatlikku riigikorda.

Meie tegeliku elu kogemused on näidanud, et meie riigi poliitiline struktuur nõuab ümberkorraldamist. Ühenduses sellega sünnib praegu meie ühiskonna kihtide organiseerimine kutselisel alusel avalik-õiguslike kutsekodade näol. Riigiteenijate ridadest on tulnud kuuldavale häälile, et ka riigiteenijate kutseline organiseerimine tuleks rajada avalik-õiguslikule alusele. Raudteelaste Keskühing ja tema ümber koondunud raudteelaste kutseorganisatsioonid seda arvamist ei poolda ja on asunud kindlale seisukohale, et raudteelastele peaks jäetama vabad kutseorganisatsioonid. Seda järgmisil kaalutlusil.

Nagu juba alguses tähendatud, on kutseorganisatsioonide liikmel usaldus oma organisatsioonide vastu ainult siis, kui nad on vabalt moodustatud, neil on vabadus oma sisemises tegevuses ja see allub liikmeskonna kontrollile. Kui kutseorganisatsioonid seatakse avalik-õiguslikule alusele, siis on möödapääsematu eelpooltähendatud vabaduste kitsendamine ja sunduslikkuse elemendi toomine kutseorganisatsioonide ellu. Kutseorganisatsioonid muutuvad kroonulikuks, mis-sugusel määral — see oleneb poliitilisest olukorrast.

Kusagil ei ole raudteelasil avalik-õiguslikke kutseorganisatsioone. Demokraatlikes mais mõnel pool on kindlustatud raudteelastele esindus ametlikes personaal- ja distsiplinaarkomisjones, kuid kutseline organiseerimine on jäetud raudteelaste oma asjaks. Ja see on ka täiesti loomulik. Ka eesti raudteelaste Keskühingu esindajale on võimaldatud osavõtt korteri-, uurimise- ja riidevarustuse vastuvõtmise komisjonest. Endistel aegadel võimaldati osavõtt ka teiste raudteelastesse puutuvate küsimuste arutamist. Niisuguste kaasarääkimise õiguste kindlustamist seaduste või määrustega taotlevadki raudteelased niihästi välismail kui ka Eestis, kuid mitte oma vabade kutseorganisatsioonide muutmist avalik-õiguslikeks organisatsioonideks.

Kõikle eelpool toodud arvesse võttes Raudteelaste Keskühing esitas XIII raudteelaste kongressile järgmise resolutsiooni organiseerimise küsimuse kohta:

„Kongress asub seisukohale, et raudteeametnike, -teenijate ja -tööliste esindamine ja nende huvide kaitsmine võib toimuda kõige täielikumalt ainult vabade kutseorganisatsioonide kaudu. Neile tuleks kindlustada esinemise ja kaasarääkimise õigus ja võimalus vastavais valitsuse ja rahvaesinduslikes asutuses küsimuste puhul, mis puudutavad raudteeametnike, -teenijate ja -tööliste. Seepärast teeb kongress Keskühingu juhatusele ülesandeks pöörata Vabariigi Valitsuse poole, et raudteelaste kutseorganisatsioonidele kindlustataks eelpooltähendatud kaasarääkimise õigus ja võimalus.“

See resolutsioon võeti vastu ühel hääl. Selle üksmeelse otsusega on tõendatud, et vaba kutselise organiseerimise mõte juurdub sügaval raudteeametnike, -teenijate ja -tööliste ridades ja et selles küsimuses igasugune sunduslikkuse element on neile võõras.

Raudteelaste seisukoht organiseerimise küsimuses.

Raudtee on suurim riigi majanduslik ettevõtte. Tema teenistuses leiavad omale eluüldpidamist tuhanded ametnikud, teenijad ja töölised. Kuigi nad on riigiteenijad, on neil ühine saatus teiste palgateenijatega. Sellepärast ongi ka raudteelased koondunud kutseorganisatsioonidesse, kes on seadnud oma tegevuse eesmärgiks oma liikmete kutseliste huvidel kaitsmise. Raudteelaste kutseliikumine on asjade loomuliku arengu tulemus, tema põhjused ja eesmärgid on samad, mis igasugusel teiselgi palgateenijate kutseliikumisel.

Kutseühingute vundamendiks on nende liikmete ühistest huvidest tingitud ühistunne. See annabki tõulke koondumiseks kutseühingusse. Kuid see peab sündima vabatahtlikult. Samuti peab vaba olema kutseühingu liikmetele oma parima arusaamise järele moodustada põhikirjas ettenähtud täidesaatvaid orgaane ja kontrollida nende tegevust. Ainult niisuguste kutseorganisatsioonide vastu on nende ümber koondunud liikmetel usaldus, ilma milleta ei ole mõeldav kutseorganisatsioonide ülesannete täitmine.

Neile põhimõttele on rajatud välismail vaba kutseline liikumine ja need põhimõtted on võtnud omaks ka Eesti Raudteelaste Keskühing ühes tema ümber koondunud raudteelaste kutseorganisatsioonidega.

Põhiseaduse § 18 järgi on ühinguise ja liitumise koostamine Eestis vaba. Järelikult on raudteelaste vaba kutseline liikumine täiesti kooskõlas meil maksva õigusliku korraga. Kui nüüd veel arvesse võtta, et raudtee on majanduslik ettevõtte, kus ainult väike arv kõrgemaid ametnikke täidab riigivõimu funktsioone, kuna aga kõik teised raudteeametnikud, teenijad ja töölised oma töös ja tegevuses mingisugust riigivõimu ei teosta, siis ei ole ka raudteelaste vaba kutseline liikumine mingisuguse vastolus raudteetööstuse iseloomuga. Tuleb veel pidada silmas, et töölised ja pooled koosseisudesse kuuluvaist teenijaist (vabateenijad) on raudteega eraõiguslikus teenistusvahekorras, s. t. et nad raudteega omi teenistusvahekorras ühevääristelise kontrahentidena korraldavad.

Keskühingu arusaamise järele Eestis maksev õiguslik kord ei kitsenda ka nende ametnike vaba organiseerimise õigust, kes oma teenistuse kohuste täitmisel täidavad riigivõimu funktsioone.

Ühtlasi on aga Keskühing alati arvestanud sellega, et eesti raudteelased seisavad riigiteenistuses ja et raudteedel on täita väga suured ja tähtsad ülesanded riigi ja rahva ees. Sellepärast on Keskühing ja tema ümber koondunud organisatsioonid võtnud omaks põhimõtte, et nemad peavad olema riigimõtte kandjaks, kasvatama oma liikmeskonnas rah-

Liinitööliliste päevaküsimusi.

Kogu raudtee liini tööliskonda hoidis pinevil asjaolu, et raudteevalitsus kahe eelmise aasta eeskujul pani maksma alates 1. maist liinitöödel 1-tunnilise lõunavaheaja, vaatamata kutseühingu peakoosoleku ja tööliskonna avalikõiguslike asutiste — tööliskogude — vastupidistele seisukohtadele. Tööliskond oma eitavat seisukohta lõunavaheaja kohta põhjendas peamiselt sellega, et Tööstuslike käitiste tööaja seaduse § 6 kohaselt einetamiseks parandatud ruumid, mis varustatud tarvilikul määral laudadega ja istmetega. Telkiks olukord, et töölised tööstustöödel hõlpsalt pidid tihti sadude ja tuule käes einet võtma lageda taeva all, mis ei jätta oma mõju avaldamata tööliliste tervisele. Olukorda ei paranda ka luba lõunavaheajal töökohast lahkuda, sest suur osa töölisi töötab kaugel oma elukohast.

Senised kogemused ei näidanud ka sugugi, et lõunavaheaja sisseaardmisega oleks tööproduktiivsus tõusnud. Tööd liinitöödel tehakse kindlaksmääratud normide alusel ja normi peab tööline päeva jooksul igal juhul täitma, kas lõunavaheajaga või ilma sellela töötades. Arvesse võttes raudtee liinitööde iseloomu, avaldab vaheaja pidamine kohati isegi eba-produktiivseid tulemusi (näit. tee üldtöstmisel).

Neil kaalutlustel seisib tööliskond kindlalt lõunavaheaja vastu. Kuigi raudteevalitsus kindlaks jäi oma seisukoha juure, et lõunavaheage peab jääma maksma, millest ta 30. aprillil kirjalikult teatas ka kutseühingule, õnnestus kutseühingul valitsusvõimude ees selgelts teha oma vastupidised seisukohad ja neli päeva hiljem, s. o. 4. mail, teatas Ehituseamet, et alates 22. maist kaotatakse lõunavaheage. Tööliskonnas võeti lõunavaheaja ärajätmise korraldus üldise rahulolu ja heameelega vastu.

*

Juba mitmendat aastat piisib päevakorras Ehituseameti päevatööliliste lasteabiraha maksmise küsimus. Veebruarikuu lõpul näis, et see küsimus laheneb tööliskonnale soovitavas suunas. Selleks anti tööliskonna esindajale majandusministeeriumist kindel lubadus. Rahandusosakonna direktor jutuaJamisel enne kutseühingu peakoosolekut, mis peeti 1. märtsil, tähendas, et teie võite oma peakoosolekul ütelda töölilistele, et perekonnaabiraha Ehituseameti päevatöölilistele hakatakse maksma. Nüüd on aga selles küsimuses tekkinud väikene seisak. Vastav krediid, mis oli ette nähtud teedeministeeriumi eelarves, kustutati majandusministeeriumis ja seda põhjendusel, et praegu maksev „Riigitööliliste lasteabiraha seadus“ ei võimaldavat lasteabiraha maksmist nimetatud töölilistele. Tundub, et see seisukoht ei ole küllalt põhjendatud. Eelnimetatud seaduse järgi maksetakse lasteabiraha kõigile riigi päevatöölilistele, kusjuures ainukese erandina on ette nähtud (§ 5), et riigi ehitustöödel töötavatele päevatöölilistele, kellele tasu on kindlaks määratud ehitustööliliste erinormides. Lasteabiraha ei makseta. Ehituseameti päevatöölilistele tundub, et neid selle §-i alla ei võiks viia, ja seda põhjendustel, et nad ei ole mitte ehitustöölised, vaid raudtee parandustöölised, kelle ülesandeks raudteede korrahoid. Talvisel hooajal on näiteks peamiseks tööks nimetatud töölilistel raudteede lumest puhastamine ja seda ei või ometi ehitustööks lugeda. Samuti ei ole nimetatud päevatööliliste palgad, mis 152—176 senti päevas, kaugeltki võrreldavad ehitustööliliste palga-

normidega, mis igatahes märksa kõrgemad.

Vaatamata sellele, et eelarvest vastav summa lasteabiraha maksmiseks kustutati, on praegu lootusi, et valitsusvõimud lähemas tulevikus selle küsimuse lahendamiseks vastavalt tööliskonna õigustatud soovidele. Majandusministeeriumis on välja töötatud uus „Riigitööliliste lasteabiraha seadus“ eelnõu, mis näeb ette abiraha maksmist kõigile riigi päevatöölilistele.

Ehituseameti tööliskond ootab pikisilmi selle seaduse maksmapanekut, kuigi, nagu tähendatud, ka praegukehtiv seadus peaks võimaldama neile abiraha maksmise. Kuid lõpuks ei huvita tööliskonda niivõrd esja juriidiline külg, kui see, et neid saaks koheldud ühtlaselt kõigi teiste riiklike käitiste ja asutiste päevatöölilistega.

*

Eeltoodud lõpposa on maksev ka palgalise puhkuse kohta. Teatavasti 1934. a. lõpul maksmata pandud „Tööstustööliliste palgalise puhkeaja“ seadusega avanes võimalus kõikidel vähemalt 5 töölisega töötavate käitiste töölilist, kes tegevad maapõue varanduste kaevandamisega, saaduste valmistamisega või ümbertöötamisega, saada üheaastase teenistuse järele seitse päeva palgalist puhkust või lisatasu 7 päeva eest. Nimetatud seaduse maksma hakkamisega on raudteel tekkinud olukord, et osa raudtee päevatöölisi saavad selle seaduse alusel puhkust, osa aga mitte. Nii on seaduse mõiste kohaselt puhkusesaajateks raudtee tehase ja depoodetöölised, Ehituseameti päevatöölilistele see seadus aga puhkust ei võimalda, sest nemad ei tööta saaduste valmistamisega või nende ümbertöötamisega. Tundub, et see seadus on liig kitsapiiriline. Samale seisukohale on asunud ka riigi majandusnõukogu, kes on pööranud Vabariigi Valitsuse poole sooviga, et seaduse ulatust saaks laiendatud, nii et ta haaaraks oma alla ka transpordi-, kanalisatsiooni- ja kaubanduslike ettevõtete töölisi. See seisukoht tundub täiesti põhjendatuna. Eriti

riik peaks ühistel alustel puhkust võimaldama oma kõigile päevatöölilistele, kes on riigi käitistes või ettevõtetes teeninud vähemalt ühe aasta. Üks nädal palgalist puhkust on hädatarvilik igale töölilisele, seepärast peaks olema päris loomulik, et vastava seaduse ulatust saaks laiendatud. Nimetamisväärselt suuri kulusid see endaga kaasa ei too. Üheõigusluse seisukohalt osutuks see aga hädavajalikuks.

*

On selge, et juhul, kui pannakse maksma lasteabiraha raudtee liini päevatöölilistele, oleks see tunduvalt abiks töölilistele, kellel perekond ülalpidada. Nende ridade kirjutajal on teada tööline, kellel 7 allaalast last kasvatada, kusjuures tema päevapalgaks on ainult 176 senti. Ehituseameti päevatööliliste palgad on üldiselt madalad, mis ei võimalda ka üksikul isikul korrapäraselt eluütlalpidamist. Keskmiselt 40—42-kroonilistest kuupalgast tuleb näiteks Tallinnas pea pool maksta korteriüüriks. Neil kaalutlustel võeti nii üleriiklised töölisvanemate konverentsil kui ka Raudteelaste Keskühingu kongressil üksmeelselt vastu resolutsioon, et valitsusvõimude poolt leitaks võimalusi parandada Ehituseameti päevatööliliste palgaolusid. Riigi majanduslike olude lahendamaks muutumisega, samuti raudtee tulude tõusmisega, võrreldes kriisiaastatega, peaks nüüd olema võimalik selle soovi rahuldamine. Pealegi on ka teiste majandusliikult enam kindlustatud riigiteenijate palgaolusid veidi parandatud, kuid riigi päevatöölised on jäänud senini edasi vaeselapse ossa.

Riigitöölilist on õigus „Töötülide lahendamise seaduse“ alusel nõuda, et nende soovid võetaks kaalumisele töötülide lahendamise komisjonis. Kuid tundub, et sarnase mooduse kasutamine ei ole sobiv riigiteenistuses seisvatele töölilistele. Selleks on olemas teistsugused võimalused ja tahaks loota, et praegune valitsus, kes on kahtlematult suutnud nii mitmeski küsimuses tööliskonna elus parandusi ette võtta, leiab teid ja võimalusi ka riigitööliliste majandusliku olukorra kergendamiseks.

Oma kodukolde muretsemine riigiteenijaile kergemaks.

Antakse odavaprotsendilist laenu.

Korduvalt on juttu olnud sellest, et riigiteenijaile tuleks kergendada oma kodukolde muretsemise võimalusi. Sellest on räägitud koosolekul ja kongressidel, on sellekohaseid lubadusi ja lootusi antud ka valitsusvõimudelt, kuid seni siiski reaalseid tagajärgi kõigil neil juttudel polnud. Nüüd viimaks ometi näib asi hakkavat jõudma tegelikkude sammudeni. Riigivanema dekreedina 1. aprillist s. a. on nimelt maksmata pandud Elumajade ehituslaenu fondi seadus (RT 30 — 1936; art. 194; maksev 1. apr. 1936), mille alusel majandusministeeriumi juurde asutatakse eriline elumajade ehituslaenu fond, kusjuures fondi tegelik valitsemine pannakse Pikalaenu Pangale.

See fond moodustatakse: 1) senise Elukorterite ehituslaenu seaduse alusel antud ja seni tasumata laenude summast, seisuga 31. märtsil 1936; 2) eelmises punktis nimetatud laenudest laekuvatest kustutuse-, intressi- ja viivitustrahvi summadest, arvates 1. aprillist 1936; 3) fondist antavate laenude kustutuse-, intressi- ja viivitustrahvi summadest ning 4) riigi

eelarve korras või mõnest muust allikast seaduslikus korras fondi kantavatest summadest. Kui palju kõigist neist allikaist lähemal ajal koguneb summad laenude andmiseks, selle kohta pole meil praegu andmeid kasutada, kuid arvata võib et need summad eriti suured olla ei või.

Fondi summad kasutatakse ehituslaenude andmiseks riigi- ja omavalitsuste teenistuses seisvatele isikutele ja nende ühingutele kui ka eripõhikirja alusel töötavatele riigiasutistele ja ettevõtetele elumajade ja nende kõrvalruumide ehitamiseks — riigi- ja omavalitsuste ning nimetatud ettevõtete ja asutiste ametnikkude ja teenijate jaoks.

Laenu antakse ehitatava kinnisvara pantimisel kuni 80% ulatusel selle väärtusest, puuehituste alal kuni 40 aastani, kiviehituste alal aga kuni 50 aastani, arvates tähtaega laenu väljaandmise aastale järgnevalt 1. jaanuarist.

Raudtee pealisehituse tööde normid.

Korduvalt on tööliste poolt pööratud töölisvanemate poole seletuste saamiseks raudtee pealisehituse tööde normide kohta. Liimitööliste hulgas valitseb pea täielik teadmatus, kui suur on töö hulk, mida nad on kohustatud päeva jooksul täitma. Selle tõttu on võrdlemisi sagedasteks kujunenud juhud, et tekivad konfliktid tööliste ja nende vahetu ülemuse — töörihma vanema vahel.

Arvestades sellega avaldame praegu maksvad raudtee pealisehituse tööde normid. Kuna aga maksvates normides on näidatud ühe töö ülkuse kohta tööjõu paljus, siis käsitamise kergendamiseks töölistele on meie poolt välja arvestatud, kui palju nõutakse ühelt töölisel tööd 8-tunnilise tööpäeva juures.

Kuna normid laisaropaalised teel on enamuses erinevad kitsaropaalise omast, siis on sulgudes näidatud ka kitsaropaalise töö normid.

Arvestades ajakirja piiratud ruumiga, toome mõningate vähemate kärbetega siinkohal esialgu ainult vahetamise- ja ümberpaigutamise, parandamise, mitmesuguste tööde ning materjalide vedude normid. Uute tööde ja lahutamise tööde normid püüame avaldada vast edaspidi.

Siinjuures tähendame, et normid pealisehituse tööde peale, millede teostamine on seotud ballastiga kaevamisega, ei ole maksvad külmanud ballastis juures. Kui ballastiks tarvitatakse kruusa asemel liiva, siis arvestatakse normid kruusa jaoks antud normide kohaselt.

Tähendame veel kord, et järgnevate normide täitmist nõutakse ühelt töölisel 8-tunnilise tööpäeva juures.

Vahetamise ja ümberpaigutamise tööd.

Roobaste ja sideosade vahetamine ühes uute laiavedamisega 1 klm. ulatuses ja vanade ärakoristamisega kuni 1 klm. kauguseni ning vürnadesse ladumiseks:

- üksikvahetus, roopad pikkusega kuni 9 j. m. — 1 (2) roobast;
- üksikvahetus, roopad pikkusega üle 9 j. m. — 0,8 (1,7) roobast;
- üldvahetus, samapikkuste roobastega — 4 (8,3) m. teed;
- üldvahetus, lühemate roobaste asemel pikemad (ilma liiprite ümberpaigutamiset) 3,3 (6,7) m. teed.

Roobaste vahetus on arvatud liikumise juures kuni 16 rongi öö-päeva jooksul.

Liiprite vahetamine üksikult ühes naelutamisega ja toppimisega, uute juuretoomisega (ilma vanade ärakoristamiseta):

Kuni laenustatavate ehituste valmimiseni võib Pikalaenu Pank vastu võtta ka teisi kindlustusi, milliseid ta peab küllaldaseks.

Fondist antud laenu del maksab laenu saaja kalmandast aastast, arvates laenu tähtaja algusest, 3% intressse aastas.

Tasutakse laenu poolaastaliste ühesuuruste tagasimaksetega aja jooksul, mille peale laenu antud; maksete tähtajad on 1. mail ja 1. novembril.

Laenu määraks on Pikalaenu Pank, kusjuures laenu määramise otsused kinnitab majandusminister.

Määrused laenu määramise, väljaandmise, kindlustamise ja tasumise korra kohta annab Vabariigi Valitsus. Seni neid määrusi veel avaldatud pole.

- kruusa sees — 9,1 (18,2) liiprit;
- loomuliku kiviprügi sees — 6,3 (11,1) liiprit;
- lõhutud kiviprügi sees 4 liiprit.

Samuti üldvahetusel:

- kruusa sees 10 (20) liiprit;
- loomuliku kiviprügi sees 7,7 (12,5) liiprit;
- lõhutud kiviprügi sees 5 liiprit.

Liiprite vahetamisel jaamaliinidel on normid vähendatud järgmiselt: harilikku liikumise juures 20% võrra ja suure liikumise juures kuni 50% võrra.

Pöörangu prusside vahetamine üksikult ühes naelutamisega, kruvimisega ja toppimisega, uute juuretoomisega ja vanade ärakoristamisega:

- kruusa sees 2,5 (6,7) prussi;
- loomuliku kiviprügi sees 2 (5) prussi;
- lõhutud kiviprügi sees 1,5 prussi.

Samuti üldvahetusel:

- kruusa sees 2,9 (13,9) prussi;
- loomuliku kiviprügi sees 2,2 (10,4) prussi;
- lõhutud kiviprügi sees 1,6 prussi.

Pöörangu prusside vahetamisel suure liikumise või tihedalt asetatud pöörangute juures vähendatakse norme kuni 50% võrra.

Üksikute ühendusosade vahetamine:

- sidelappide vahetamine ühes poltidega 6,3 (11,1) hulkku;
- poltide vahetamisel — 50 (66,6) polti;
- aluslappide vahetamisel — 33,3 (50) aluslappi.

Liiprite ümberpaigutamine ühes toppimisega pärast roobaste vahetamist:

- kruusa sees — 13,3 (25) liiprit;
- loomuliku kiviprügi sees — 10 (20) liiprit;
- lõhutud kiviprügi sees — 5,9 liiprit.

Liiprite ümberpaigutamisel jaamateedel suure liikumise juures vähendatakse norme kuni 50% võrra.

Parandamise tööd.

Tee tõstmine ühes tõstmiseks tarvismineva kruusa teesse panemisega ja toppimisega:

I. Ekspluateeritavatel teedel:

- kõrguseni kuni 0,06 m. — 10 (20) j. m.;
- kõrguseni kuni 0,1 m. — 7,7 (15,4) j. m.;
- kõrguseni kuni 0,03 m. ühes liiprite ümberpaigutamise — 6,7 (13,3) j. m.

II. Elhitatavatel teedel:

- esimene kord (kõrguseni kuni 0,25 m.) — 4,5 (9,1) j. m.;
- teine kord (kõrguseni 0,25 kuni 0,5 m.) — 3,8 (7,7) j. m.

Loomulikust kiviprügist ballastis juures vähendatakse antud norme 25% võrra ja lõhutud kiviprügi juures 75% võrra. Pöörangute, samuti pikuti prussidele asetatud tee tõstmise juures vähendatakse norme 25% võrra.

Lükata kõrvale teed 0,05—0,3 m. kauguseni ühes täielise kordaseadmiseiga uuel kohal — 6,7 (13,3) j. m.

Õiendada (rihtida) valmis teed — 125 (250) j. m.

Kruusa loopimine tee peale ühes planeerimisega ja laiavedamisega kuni 0,5 klm. kauguseni — 7,1 (7,1) k. m.

Seesama töö, kuid ilma laiavedamata — 10 (10) k. m.

Loomuliku kiviprügi juures vähendatakse antud norme 20% ja lõhutud kiviprügi juures 40% võrra.

Roobaste ümberkantimine (lahitivõtmine, ümberkeeramine ja uuesti kinnitamine):

- pikkusega kuni 9 j. m. — 3,3 (6,7) roobast;
- pikkusega üle 9 j. m. 2,5 (5) roobast.

Roobaste otsade vahede reguleerimine ja allajooksunud roobaste tagasijamine:

- roobaste otsade vahede reguleerimine — 25 (50) m. teed;
- allajooksunud roobaste tagasijamine ühes osalise (kuni 30%) liiprite ümberpaigutamise — 7,4 (15,4) m. teed.

Toppimine kruusaga:

- üksikute liiprite toppimine — 16,6 (33,3) liiprit;
- üksikute pöörangu prusside toppimine — 10 (20) prussi.

Loomuliku kiviprügi toppimise juures vähendatakse antud norme 25% võrra ja kiviprügi juures 75% võrra.

Kohatine tee aukude parandamine — 16,6 (33,3) j. m.

Loomuliku kiviprügi ballastis juures on norm väiksem 25%, lõhutud kiviprügi ballastis juures 75%.

Tee laiuse ümberlöömine šabloni järel — 33,3 (50) j. m.

Pöörangu komplekti laiuse ümberlöömine šabloni järel — 0,5 (2,5) komplekti.

Kiviprügi katte äravõtmine enne tee parandamist või pärast katmine kiviprügi — 34,5 j. m.

Kiviprügi katte tagasipanemine pärast tee parandamist ühes sõelumisega ja serva komraldamisega — 11,1 j. m.

Ballasti korra servade kordaseadmine (ääred üles ajada, alt rehiteda ja kriips peale vedada):

- kruusa sees — 125 (200) j. m.;
- loomuliku kiviprügi sees — 100 (142,9) j. m.;
- lõhutud kiviprügi sees 83,3 j. m.

Muhkude parandamine:

1. Aluslappide allapanemine ühes tarvilise tahumisega:

- paksusega kuni 18 mm — 25 (33,3) aluslappi;
- paksusega kuni 50 mm — 20 (25) aluslappi;
- üleliipriliste aluslappidega — 5 (10) aluslappi.

II. Aluslappide väljavõtmine:

- paksusega kuni 50 mm. — 33,3 (50) aluslappi;
- üleliipriliste aluslappide — 12,5 (14,3) aluslappi.

Aluslappide vahetamise puhul võetakse punkt I antud normid vähendatult 20% võrra. Antud normid ei sisalda tööjõudu aluslappide valmistamiseks.

Mitmesugused tööd.

Roopad:

- aukude puurimine knarriga — 10 (16,6) auku;
- samuti puurimasinaga — 40 auku;
- läbiraumimine 4 (12,5) raiet.

Uuendage

„Side“ 1936. a. II poole tellimisi.

Liiprid:

a) roopa asemete raiumine — 66,6 (100) liiprit;

b) vahetusaasta numbri sissepõletamine — 166,6 (166,6) liiprit.

Ballasti tee seest väljavõtmine:

a) kruusa — 3,7 k. m.;

b) loomulikku kiviprügi — 2,9 k. m.;

c) lõhutud kiviprügi — 2,1 k. m.

Lumevärvavate ülesseadmine:

a) värvavate kõrgus 1,4 m. — 40 (40) tükki;

b) värvavate kõrgus 2,1 m — 20 (20) tükki;

c) teivaste püstitamine — 80 (80) teivast.

Lumevärvavate ärakoristamine ühes teivastega, ühes värvavate ja teivaste sorteerimisega ja virnadesse pa-nemise-ga:

a) värvavate kõrgus 1,4 m. — 40 (40) tk.;

b) värvavate kõrgus 2,1 — 20 (20) tk.

Tee rohust puhastamine, ilma mullakeha ülemise ääre raiumiseta:

a) kruusa sees — 125 (200) j. m. teed;

b) loomuliku kiviprügi sees — 66,6 j. m. teed;

c) lõhutud kiviprügi sees — 66,6 j. m. teed.

Tee mullakeha rohtunud ülemise ääre raiumine ühes rehitsemisega — 100 (100) j. m. teed.

Tee mullakeha nõlvadelt 0,5 meetri laiusele rohu äraniitmine — 500 (500) j. m.

Jaamateede või platside lumest puhastamine ühes lumehunnikusse ajamisega:

a) lume paksus kuni 0,2 m — 83,3 r. m.;

b) lume paksus kuni 0,5 m — 31,3 r. m.;

c) lume paksus kuni 0,8 m — 19,2 r. m.

Suure liikumise juures vähendatakse normi kuni 30% võrra.

Jaamateedelt ja platsidelt jää raiumine ühes hunnikusse ajamisega:

a) jää paksus kuni 0,1 mm — 20 r. m.;

b) jää paksus kuni 0,2 m — 10 r. m.

Suure liikumise juures vähendatakse normi kuni 30% võrra.

Kraavide ja sillatugede ümber jää lahtiraiumine ühes jää väljalooimisega — 4 k. m.

Kraavide ja sildade ümbruse lumest lahtirookimine ühes lume laialilooimisega — 16,6 k. m.

Materjalide laadimine, laialivedamine ja virnadesse ladumine.

Materjalide platvormidele või vagunitesse laadimine ühes kuni 85 meetri kauguselt juurekandmisega:

a) liiprite laadimine — 50 (100) liiprit;

b) pöörangu prusside laadimine — 0,5 (2) komplekti;

c) metsamaterjalide laadimine — 0,2 (0,4) platvormi;

d) telliskivide, kivide ja lubja laadimine — 0,25 (0,5) vagunit;

e) küttepuude laadimine — 0,3 (0,6) vagunit.

Märkus: Trollikutele pealelaadimisel suurendatakse antud norme 25% võrra. Kui materjalid laaditakse kitsate platvormidelt või vagunitest laiade platvormidele või vagunitesse ehk ümberpöörduvalt, siis suurendatakse norme: tee materjalide juures 50% ja teiste materjalide juures 40% võrra.

Materjalide mahalaadimine platvormidelt või vagunitest ühes kuni 85 meetri kaugusele kandmisega ja virnadesse ladumisega:

a) liiprite mahalaadimine — 100 (200) liiprit;

b) pöörangu prusside mahalaadimine — 1 (4) komplekti;

c) metsamaterjalide mahalaadimine — 0,4 (0,7) platvormi;

d) kivide ja lubja mahalaadimine — 0,6 (1) vagunit;

e) küttepuude mahalaadimine — 0,6 (1) vagunit;

f) telliskivide mahalaadimine — 0,3 (0,5) vagunit.

Trollikutelt mahalaadimine tuleb arvestada samade normide järele.

Tee materjalide laialivedamine trollikuga ühe kilomeetri ulatuses ilma peale- ja mahalaadimiseta:

a) liiprite laialivedamine — 50 (100) tk.;

b) prusside (8"×10"×21') laialivedamine — 13,3 (13,3) tk.

Tee materjalide virnadesse ladumine ühes kandmisega kuni 25 meetri kauguselt:

a) liiprite virnaladumine — 200 (500) tükki;

b) prusside (8"×10"×21') virnaladumine — 25 (25) tk.;

c) pöörangu prusside virnaladumine — 2 (5) komplekti.

Inimese kehaline heakäekäik on määratu suure tähtsusega, kuid ka vaimline külg ei ole sugugi vähem tähtis. Mõlemad mõjutavad üksteist. Dr. Oprecht laseb ridade vahelt paista, et ka diktatuur võib inimest rahuldada, isegi õnnelikuks teha. Igatahes ta osutab sellele, et on inimesi, kes praeguse majandusliku surve all niivõisi mõtlevad ja demokraatiast tingitud õigluses kahtlevad. Need kahtlused võivad põhjeneda ainult lootusel, et teistsuguse riigivormiga ka teistsugune sisu tuleb, s. t. et diktatuur peab majanduslikest raskusist paremini jagusaama kui demokraatia.

Kui see nii oleks, siis jääks meil ainult valida: kas vaimline vabadus, kuid sotsiaalse ja majandusliku ebasoodsa olukorra juures, demokraatias või vaimline orjastamine, kuid soodsa sotsiaalse ja majandusliku olukorra juures, diktatuuris. See tuleb meele prantsuse valmi nälgivast hundist vabaduses ja täissöönud koerast keti otsas. Kas jääb ka meil ainult, nagu hundil ja koeral valmis, valida vabaduse ja kehalise heakäekäigu vahel?

Sellele küsimusele tuleb vastata eita-valt. Asi on hoopis teisiti. Diktatuur on senini näidanud, et ta ühes vabadusega ka kõige väärtuslikumad kultuurivarad hävitab. Et ta võiks paremini lahendada majanduslike küsimusi — seda ta veel näidanud ei ole. Diktatuuri ikke all rahvad ei ela aineliselt sugugi paremini kui need, kes demokraatias vabaduse on alal hoidnud. Just vastupidiselt. Saksa töölised ei ole ainult vabaduse kaotanud, nad tänapäev elavad kindlasti halvemini kui nad kunagi enamalt demokraatliku režiimi all elasid. Kui nad vaikivad, siis ainult sellepärast, et nad ei tohi rääkida. Kui Neuenburgi õpetajad ja Züriichi töötähted, kelledele osutab dr. Oprecht, demokraatias tõesti kahtlevad ja diktatuuri soovivad, paraneksid nad sellest haigusest kindlasti kui nende soov tõesti täide läheks. Kuid kahetseda oleks siis juba hilja.

Diktatuur ei ole mitte ainult vaimlises elus loonud olukorra, mis kultuurinimesele väljakannatamatu, vaid ka majanduslikus elus ei ole ta paremaid edusamme teinud. Kuigi tööpuudus on veidi vähenenud, siis ainult taasrelvastumise tagajärjel ajutise elevuse tõttu relvastustööstuses ja selle tõttu, et suur hulk noori mehi on astunud sõjaväeteenistusse. Töötasu aga diktatuuri maades on harilikult väiksem kui töötute toetus demokraatia maades.

Tõelike edusamme võitluses kriisi vastu on tehtud ainult demokraatia maades. Siin peab märkima ära Suur-Britanniat ja kolme põhjamaa riiki — Rootsi, Norrat ja Taani. Ja kuigi ka demokraatia maades majanduslik kriis tekkis ja mõnel pool veel praegugi tunda on, siis ei saa seda ometiigi panna demokraatia arvele.

Demokraatia on tõesti rohkem kui ainult vormi asi. Tema kaotamisega kaotame vaimlisel alal kõik ja aineliselt väga palju. Kõikide kohus on, kes vastutust kannavad, sellele tähelepanu juhtida. Nad peavad kindlaks jääma oma seisukohtades ja neid toetama, kes praeguse surutise all kannatavad. Viimaste peame tegema selgeks, kuhu viib diktatuur ja neid peame võitma oma poole võitluseks eksliku majanduspoliitika vastu. See võitlus on võimalik ainult seal, kus valitseb demokraatia.

Demokraatia määrab ära meie elu sisu. Ta on selle eelduseks, et meie elu vaimliselt ja aineliselt paremaks muuta. Selle eest võitleme meie ja sellepärast oleme demokraadid põhimõtteliselt ja ilma kompromissita.

Kas demokraatia on ainult vormi küsimus?

Selle pealkirja all kirjutab Robert Bratschi šveitsi raudteelaste häälekandjas „Der Eisenbahner“ järgmist.

Dr. Gadiant ja dr. Oprecht on ajakirjas „Nation“ väga huvitavalt käsitanud demokraatia probleemi. Nende mõtteavaldused väärivad seda, et meie nende üle järele mõtleksime.

Dr. Oprecht räägib demokraatiast kui ainult vormi asjast. Tema arvates on see üks riigikorra vormidest, millele võib anda igasugust sisu. Vorm, järelikult ka demokraatia, muutub selletõttu kõrvalasjaks. Tähtis on ainult sisu.

Kui meie seda mõttekäiku järjekindlalt jätkame, siis muutub demokraatia küsimus otstarbekohasuse ja taktika küsimuseks. Kui demokraatia vormile igasugune sisu passib, siis tekib ju küsimus, kas ei või see samuti olla diktatuuri vormiga. Vaidlused probleemi üle kas demokraatia või diktatuuri sarnase mõtlemise viisi juures kaotavad igasuguse tähtsuse, kuna otsustavaks jääks ainult sisu, mis täiesti rippumatu vormist võib olla.

Selle järele peaks ka diktatuur vastuvõetav olema kultuurinimesele.

Nende asjade niisugust käsitamist peame meie põhimõtteliselt ekslikuks ja väga hädaohtlikuks, sest et demokraatia on rohkem kui ainult vormi küsimus.

Kuigi ühenduses demokraatiaga jutt on ka riigivormist, ometiigi määrab demokraatia otsustaval viisil iga üksiku inimese elu sisu. Kui Itaalias, Saksamaal ja Austrias ka sarnaselt demokraate oli, kes mõtlesid, et demokraatia on ainult vormi asi, siis on nendel nüüd võimalus olnud Lipari saarel või koonduslaagrites sügavamalt järele mõelda oma tookordsete ekslike arvamuste üle.

Moodsa kultuurinimese elu sisse kuulub rohkem kui ainult söömine ja joomine. Kui ainult need puht kehalised ja materiaalsed tarvidused määraksid ära elu sisu, siis oleksid kõik need aastakümneid peetud vabaduse võitlused mõtetud. Tuleksid heita kõrvale püüded, millede eesmärgiks on inimese tõelik ja täielik vabadus sotsiaalse õigluse alusel.